

KRÖNIKA

Påven på jakt efter enhet

"En uppriktig enhetssträvan borde inbjuda alla kristna till nattvardsbordet"

När påven besöker Grekland, Syrien eller Israel så är det inte bara en pilgrimsresa till heliga platser, utan en markering som ger utrymme för tolkningar av den romersk-katolska kyrkans roll som politisk faktor. Ingen påve har satt sin fot i Grekland sedan schismen som delade kristenheten i en öst- och en västkyrka. Nu har det skett, 947 år senare. Varje gest tolkades som en politisk handling. Skulle han kyssa marken eller inte? Att kyssa marken kunde ju indikera att han gjorde anspråk på den ortodoxa kyrkan som påve. Att inte kyssa marken kunde uppfattas som att han inte erkände den ortodoxa kyrkan och metropoliten. (De som var uppmärksamma kunde se att han kysste en korg med jord en stund efter ankomsten.) Några ortodoxa präster demonstrerade mot det grekiska besöket med plakat: "Påven, åk hem!" De misstänkte att han var där för att göra en kupp och lägga den ortodoxa kyrkan under sig.

När Johannes Paulus II utropade det nuvarande millenniet till enhetens årtusende så var det inte bara ett käckt tillrop om fred och harmoni. Även det bör tolkas som ett politiskt anspråk i Andra Vatikanconciliets anda. Det anspråket är radikalt därför att den uppriktiga enheten bejaktar mångfalden och förutsätter uppbrott från fastlåsta positioner. Det är en utmaning gentemot dem som säger "vi har rätt" eller "så här har vi alltid gjort".

NÄR KYRKOFAVERN AUGUSTINUS skrev sina bekännelser under slutet av 300-talet så rädde det politisk enhet inom kristendomen, men kyrkan präglades av en mängd bråk och kontroverser. Augustinus skulle bli den som lade grunden för den västliga kyrkans kristendomstolkning. Hans syn på dem han betraktade som kättare och åsiktsmotståndare är därför viktig i sammanhanget. I sina bekännelser beskriver han hur han fann den sanna katolska tron: "Det var alltså kättarnas fräckhet som visade på vad din kyrka menar och vad den sunda läran innehåller. Olika sekter måste således finnas, så att det visar sig vilka som är att lita på och vilka som är otillförlitliga." Det är denna metod för sanningsökande som har präglat hela det västliga samhället. Syftet med åsiktsmotståndaren är, enligt Augustinus, att hon förstärker min egen självbild och gör mig till segrande i en argumentation.

ATT DETTA MILLENNIUM skall gå i enhetens tecken är radikalt i en annan mening än den Augustinus avsåg. Det är inte enhet på bekostnad av åsiktsmotstånd utan som en möjlighet att bejaka mångfalden – utan att vi för den skull gör avkall på vår egen identitet. Låt oss se hur långt vi är beredda att gå inom våra kyrkor och stater. Kardinal Ratzingers uttalande för ett halvår sedan då han fränkande protestanter och anglikaner rätten att kalla sig kyrka, var inte en bra början. En uppriktig enhetssträvan borde inbjuda alla kristna till nattvardsbordet och den borde erkänna våra kyrkors ämbeten. En sådan strävan från den romersk-katolska sidan och ett välkommande av en sådan inbjudan från andra kristna kyrkor, kommer att få betydelse för den globala politiska utvecklingen med konsekvenser för den ekonomiska marknaden.

KRISTENDOM HAR I ALLA TIDER medfört politiska konsekvenser. Om vi inte ser det så missar vi ett viktigt tolkningsinstrument för den politiska och ekonomiska samhällsanalysen. Genom historien har det alltid funnits de som velat förpassa kristendomen till kulisserna eller till skriva den en privatreligiös karaktär. Men både den mänskliga som utgår från evangeliet som livstolkning och den som inte gör det, måste erkänna att politik är en del av den kristna trons fundament.

SUSANNE WIGORTS YNGVEVESSON

Inlåsnings utan

Ibland händer det. En alkoholist, narkoman eller blandmissbrukare klarar inte mer. Kanske har missbrukaren varit aktiv i månader och ligger nu medvetlös i sina egna spyor. Då är i regel inspärning utan vård alternativet.

KAMPEN MOT DE UDDA

Enligt socialtjänstlagen är kommunens socialtjänst skyldig att ingripa. Men ofta gör den inte det. Det kan bero på att socialtjänsten inte känner till den enskilde missbrukarens situation.

Men de senaste åren har även krassa ekonomiska skäl blandats in i sammanhanget. Kommuner anser att skattesänkningar är viktigare än att följa socialtjänstlagens paragrafer. Detta får ibland ganska brutala följder. Som när den borgerliga majoriteten i Vantörs kommun i Stockholm beslutade att spara på missbruksvården och stödet till de hemlösa.

Resultatet blev att i beslutet skrevs det att "endast missbrukare som har så allvariga medicinska komplikationer att de riskerar att dö av sitt missbruk kommer att kunna erbjudas vård på behandlingshem".

Diskussion borde vara möjlig

I ett sådant fall av missbruk som beskrivs i inledningen av den här artikeln finns i många länder möjligheten att använda tvångsvård. Med tanke på att Sverige är ordförandeland för EU:s ministerråd, borde det finnas möjligheter att diskutera de olika ländernas socialpolitik och då även frågan om tvångsvård.

Sannolikt kommer så inte att ske. Bland EU-länderna finns vitt skilda uppfattningar om hur tvångsvården ska utformas. Inom EU finns lagar som tillåter tvångsvård, från exempelvis några dagar i Danmark till ett par veckor i Storbritannien.

I Sverige kan en missbrukare tvångsvårdas enligt lagen om vård av missbrukare (LVM) i vissa fall, enligt lagen om vård av ungdom (LSU) eller enligt paragrafer som innebär att unga brottslingar, mellan 15 och 17 år, som missbrukar och som tar skada av fängelsestraff kan tvångsvårdas.

Sverige har Europas absolut längsta möjliga tvångsvårdsstid. I sex månader (!) kan myndigheterna placera en tvångsintagen person, antingen på ett LVM-hem eller ett motsvarande LSU-hem för ungdomar.

Plockas upp av polisen

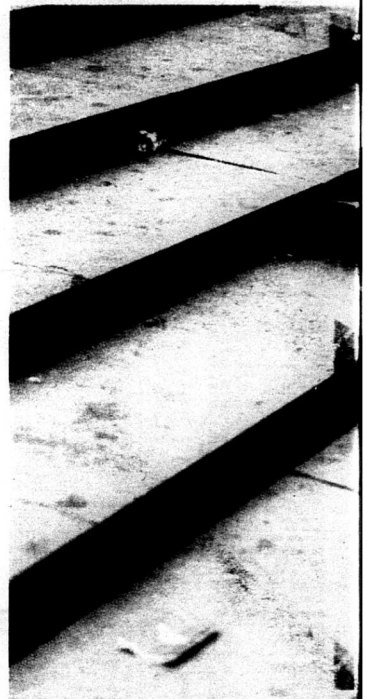
Vad händer då på ett LVM-hem? Där hamnar de som socialtjänsten anser vara i behov av vård mot sin egen vilja. En tredjedel av de vård dömda kommer till hemmen enligt socialtjänstlagen paragraf 13. Beslut om omedelbart omhändertagande, vilket i princip innebär att de blir upplockade på gatan av polisen för vidare transport. När den intagne har kommit till LVM-hemmet har länsrätten åtta dagar på sig att besluta om vidare tvångsvård.

– 1994 dömdes 1 297 personer enligt LVM, berättar Ola Pansar-Karlsson, som arbetar för Statens institutionsstyrelse (SIS), huvudman för landets LVM-hem.

År 2000 hade siffran sänkts till 1 064 intagna.

Jämför man detta med ungdomsvården såsågs 1994 833 ungdomar vara tvungna att få missbrukarvård. År 2000 dömdes 1 032 15–17-åringar enligt LVU. Dessutom tillkommer samma år 87 ungdomar som var dömda för brott men såsågs behöva vård.

Hur blir då utfallet av denna tvångsvård? Enligt utredaren Tarja-Liisa Leiniä på Statens institutionsstyrelse går två

Många narkomaner som har tvångsvårds lämnas s

tredjedelar av de patienter som frivilligt har funnits till LVM-hemmen vidare till någon ytterligare behandling – en siffra som i sig bör betraktas som tämligen positiv. Men slutresultatet blir inte lika imponerande. Det finns främst två anledningar till detta.

Av samtliga intagna på LVM- eller LVU-hem är det endast mellan 11 och 19 procent som förblir drogfria. Anledningen till detta

är antagligen främst själva tvångssituationen: klienten känner sig kränkt enligt principen att du kan leda en häst till vatten men inte tvinga den att dricka.

Dessutom är LVM- och LVU-hemmen tänkta att vara en sluss till vidare vård. Detta innebär

"Många klienter anser att hemmen bara är en förvaringsplats utan något att göra"

att många klienter anser att hemmen bara är en förvaringsplats utan något att göra. Håkan Larsson och Märta Ollus gjorde 1999 en uppföljning av 31 LVM-klienter, ett år efter utskrivningen. Kritiken från klienterna var hård:

– Det är det vidrigaste jag varit med om. Fy fan!... /Helt och hållet förvaring. /... /Mat på bordet och sedan inlåsnings. Det var ju det enda som hände, säger en av de utfrågade.

Fortsatta vårdens försämring

Det största felet i sammanhanget står emellertid kommunerna för.

Efter avslutad LVM-vård är det meningen att en handlingsplan för den verkliga vården ska upprättas. Där sviker ofta socialtjänsten klienten.

Enligt Arne Gerdners rapport "LVM-vårdens kvalitet enligt socialtjänstens bedömning" från 1998 har huvuddelen av de socialsekreterare som nyttjar möjligheten till tvångsvård endast förväntningen på att klienten under vartiden ska bringa akut missbruk, hålla sig nykter samt tillsluta sig till ett

Dessutom är det inte bara tidigare